

ЛЮБООДОВІЇ

ИЛИ

ПОВСВМЪБЪАЧНО

ОПИСАНІЇ.

ТОМ. 2.

ОКТОБРІЙ 1846.

ЧИСЛО 22.

Испытайте писанія, въ нихже во обращете
животъ вѣчный, и сокровище неизчерпаемое.

СМЕРНА.

Въ Печатниці Я. Даміанова.

1846.

ВЕРХОВНЫЙ

ИЛИ

ПОСРЕДСТВОМ

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

ВЕРХОВНЫЙ СУД РОССИИ
И РЕПУБЛИКИ ЧЕЧЕНЬА

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

от 15.08.2011 г.

№ 11/11-11

ЛЮБОВОДІЄ

или

ПОВСЪМЪСАЧНО ЕПИГРАМІЄ

ОКТОБРИИ 1846]

[ЧИГЛО 22

ІГОРЯТОВО ГОВЪТОВАНІЄ.

(Продолженіе отъ 129 стр. и конецъ.)

Б. И да ти се не вижда странно и чуждо, ако многѣ нѣща отъ тѣхъ що изговорихъ не са ти сега на тоа возрастѣ пристойни и прилични; защото нито мене това прелѣга, сир. знамъ че сега не ти са потребни; но предпочехъ съсъ това нещо современно да ти принесемъ сега совѣтованіе на тоа возрастѣ, и за слѣдѣющее и сетно время увѣщаніе и зарачанѣ да ти оставимъ; защото тѣхна нѣжда лесно ще познаешъ; а оногова, който съсъ истинна любовь совѣтѣва, не може лесно да намѣришъ. За да не тѣрсишъ прочее отъ другого все що ти на животѣ тебе. но отъ тѣва, както отъ килеръ (изба) да произносишъ, возмнѣхъ че не требѣва нищо да оставимъ, отъ онѣа нѣща. които можемъ да те совѣтѣвамъ. И щехъ да имамъ голѣмо благодареніе на Бога, ако не погрѣшимъ въ основа мнѣніе, което имамъ за тебе. Защото тѣрде мнозина други ще намѣрине, че каквото повече са радѣватъ и благодаратъ за пресладки глѣти, нежели за здрави и полезни, така и нѣкои пріатели че повече са приближаватъ при онѣа които падатъ въ това истое согрѣшеніе, нежели при онѣа които ги совѣтѣватъ за добро. Тебе обаче мнимъ да си все на това противъ, защото те познавамъ отъ основа твое трудолюбіе, което показвашъ за сичко нѣщо а най повече за ученіе; защото онѣи който са предопредѣлава да свършѣва за себеси предраги нѣща, той ѣ пристойно съсъ радость да пріима и други, които го побждаватъ на докродѣтельно дѣло. И най повече ще се раздражишъ да желашъ и да имашъ охота за добри дѣла, като са надчишъ добръ, че най повече отъ

тѣхъ имаме истинни удовольствіа и радости. Защото на оногова който ѣ лѣнивъ, а обвѣча многѣ насыщеніа, неотѣжнѣ произникнѣватъ скорки въ негови удовольствіа; а като ѣ трудолюбивъ за докродѣтельно дѣло, и като устроава свой си животъ благоудѣльно, вынаги (секога) има искренни и истинни удовольствіа и веселіа. И тамъ, въ лѣвность сирѣчь, перѣво са наслаждаваме, но послѣ са скорбиме; а тѣка, въ трудолюбіе сир., послѣ отъ скорки имаме пристойни удовольствіа. Въ сички прочее работѣ, не помниме така секо начинѣванѣ, каквото ошѣщаваме и усещаме конечное свършѣванѣ. Защото не се трудиме всегда за сегашни нѣща толькѣва, колькѣто за всегдашни и вѣчнопамятни.

З. Помни обаче добръ, че недокродѣтельно челоѣчѣ слѣдѣва да праватъ каквото имъ дойде на умъ; (защото сначала такоѣа качество пріимаха, сир. такѣа са тѣрліа), добрии обаче челоѣчѣ не ѣ пристойно да пренебрежаватъ и да не радатъ за докродѣтельно дѣло, а ако ли не, мнозина ще ги обличаватъ и рѣжатъ. Защото вси не возненавиждатъ така онѣа които прегрѣшаватъ, каквото ненавидатъ онѣа които са хвалатъ че са милостиви и разумни, а никакѣво различіе не показѣватъ отъ онѣа що са недокродѣтельны; пристойно. Защото гдѣто са отвращаме отъ онѣа, които са показѣха самѣ словомъ а не дѣломъ лѣжливи, тамъ отистина не ще да речеме че са споредъ весь свой животъ недокродѣтельны и уничтожени. И праведно можемъ да поимаме такѣа, чи не самѣ въ себеси прегрѣшаватъ, но и на щастіе свое ставатъ предатели. Защото, то имъ преврѣчи иманѣ и слава и пріатели, тѣи обаче показѣха себеси недостойно на сѣщественное си благополѣ-

че. И ако тревѣва, като си подверженъ на смѣртъ, да смыслишъ смьслъ Дѣла бога, мнимъ (чинимъ) и него да ти изавимъ за найвѣсьма пристойни прѣательства, каква сир. склонность има за злы, а каква за докрь челоуѣцъ. Защото той (Дѣла сир.) роди Иракла и Тантала (каквото баснословицъ казвватъ, и вси вѣрвватъ) єдного, какъ докрьдѣтельна, безсмѣтна и вѣчнопаматна направи, а Тантала съ най големи наказаніа и мѣченіа наказа. Които тревѣва да употреблавашъ за прииѣръ и докрь да помнишъ, и да не останѣвашъ благодаренъ самъ въ това, което ти азъ рѣкохъ, но да са подчлавашъ и отъ полезны стѣхотворци, и отъ дръги хитрословицъ, ако нещю рѣкоха полезно да прочиташъ. Защото каквото гледаме єдна пчела че на сички сажденіа и цвѣтове стѣпа, и отъ секо приима основа що є полезно, така тревѣва и онѣи които желатъ за просвѣщеніе ума, сичко нѣщо да испытѣватъ и да прочитатъ, и отъ секаде да секиратъ основа, което є нимъ полезно и уиѣшно. Защото єдвамъ нѣкой може ще съ това прилѣжаніе да повѣди и да отѣвѣгне отъ онѣа погрѣшности що са на челоуѣка природны.

Различны Новины изъ Ямал. чис. 408.

Оттоманское морское ополченіе (донанма), съ което предъ три мѣсаци вѣше отплавль въ Архипелагъ (Бѣло море) Негово Высочество Державный Капитанъ Мехметъ Яли паша, за да посѣти различни мѣста: градове и островы Оттоманскіа Державы, и да са уѣври за тѣхно по секаде благочиніе и благоденствіе, вѣрнасе отъ свое благополучно мореплаваніе и на 17-ый 9вріа предъ пладнина пристигна въ К. градъ и великолѣпнш въ пристанъ Цареградскій влезна и съ иѣшканѣ паздрави первенствующаго града; и отъ това послѣ веднага Н. Квс. Капитанъ Мехметъ Яли паша излезна и отиде въ Бешикташскій сарай, гдѣто спѣши (привѣрза) да представи предъ Негово Величество свои почтенности и да изложи вкратцѣ за свое благоуспѣшно странствованіе. На Слугана са видѣ благогодно да изговори и да извѣсти своа благодарность, и да уѣври вѣрнаго си прислѣжника за своа си благоклонность.

Видинскій Митрополітъ изкраса отъ В. Церква Г. Григорій, нѣкогда Нишскій владыка, мѣжъ предпочтенъ и за церковни мѣ свѣдѣніа (знаніа) и за кроткій неговъ характеръ (образъ).

Повреды отъ наводненіа и гѣрмавица. — Писватъ отъ Купръ островъ (Вжбръсъ) че послѣ отъ сильны и стѣдены вѣтрове сѣверны (поразы), които нанесоха и многъ вслѣсти: хрѣмавицъ (насморки), кашлица, (кашель) и дръги такыа, пладнаха пороинш дѣждове около средственнѣи дни 9вріа мѣсца. Мнозина жители отъ онѣа мѣста возмѣхъ да не є найстина всевѣчншй потопъ. На 19-ый 9вріа таковъ порой стана, што потопъ шѣ са стекоха отъ него завлекохъ волове, ослы, и овцы, колькѣто са слѣчиха по онѣа мѣста да пасатъ. На єдно мѣсто сокори повече отъ 20 кѣшъ; краты изкрати и завлече; линове отвори, и превѣрна глинанш согдаш (кюпове) пѣланш съ вино. Но єдно дръго село во страна Дарнакса въ тоа сѣрїй день като дѣждеше таковъ порой, свѣткаше и страшнш молніа изпѣраше, направи страшнш вѣдственншй слѣчай: паде гѣрмавица (громова стрѣла) на єдна жена; запали и нейнш овлекла, и на тоа часъ не а повреди; но като са ублаши та падна нѣочи, си не може да изгаси онѣа на снага си запалены дръхи, нѣто пакъ знаеше гдѣ и какво са намѣрѣва. Помеждъ това притѣрча по малка и сестра зафати да са подвизава за да а соблече, но веднага както слаба и невозможна паде отъ страхъ огненншй. Най послѣ пристигна мѣжъ нейнъ, раздара веднага сички и запалены дръхи, но не може да а избави; защото а вѣха изгорили смертоноснш и неизцѣлимш, (виждаче за непристойно споможеніе). Снага и падаше на участоцъ (парчета парчета) и смардеше нестерпимш; живѣа 14 дни въ това жалостно и вѣдственно состоаніе и умри. И нейна по малка сестра избависа.

Говорихъ и дръгошъ за отѣвѣгнѣванѣ въ такова гѣрмовито время, но нека зазначимъ и сега нещю малкѣ. Като са слѣчи такова время, тревѣва да не сме близъ при желѣзни или мѣдни нѣща, нѣто близъ при вода и дренеса; а ако са слѣчи да сме на полана, по докрь є да се исплочи челоуѣкъ нѣзми, не жели, да стои нѣнозѣ.

БОГАТСТВО И СЛАВА.

(Слѣдованіе отъ 125 стр., и конецъ).

И на земета щастіето сжрестивва; и въ царството на зимата триесетлественицитѣ (голятъ) благоухаватъ: научиса да намиращъ удовольствіето въ благополучіето въ подокнитѣ ти. Не са огорчай, ако ориеницата заминува та, и са усмива на нейнитѣ любимци; не почитай участъта на другитѣ завидна. Врѣмето е минувато — сиромаситѣ прави равни съ крезовци. Прѣгладайса приставена въ окрзатъ на животътъ имъ — и ще бждешъ равнодушенъ къмъ сателнатъ слава нхна, и са завижданіе ще станешъ да взирашъ на селскитъ жителъ, който живѣе подъ сламена кровлж (стрѣха) и са удовольствивай съ малко погрѣбности на животътъ и никога не роптай на участъта си; ще го видишъ сждъ трудовитѣ да утрива потътъ си, да черпае вода отъ прозрачнитъ источникъ и да утолава жаждатъ съ по голѣмо удовольствіе, отдѣто имотнитъ, който услаждава умѣреннитъ вкъсъ съ нови италіански вина. Той рѣкоте отъ заранята до вечерята — и не мѣ е тѣжко, като знае, че на трудолюбивата си жизнь одвлженъ е на заранята си и на веселбата си.

Като имашъ жена, дѣца и другаръ, благодари Провидѣніето и на слаждавайса съ животътъ. Привлени къмъ себе си срдцата имъ съ искренность, съ усърдіе, съ любовь — и въ нѣжнотъ имъ привязанность ще намѣришъ и богатство и слава. Полезнитѣ совѣти, докритѣ примѣри и услуженія, оказаннитѣ на дрѣжеството — нека сичко това нищо не ще да рѣче въ очитѣ на свѣтътъ — почитатса дѣбанія, по сичка справедливость велика. Повѣрвай ма, и въ най ниското сгстоаніе ще намѣришъ пріетны обязанности за срдцето. Твоего дѣло е само рачително да изпълнавашъ. И никой да не закѣлѣжи, колко ревнесто са занимашъ съ щастіето на любезнитѣ ти сжщества, които та обиколаватъ — нъ се ще бждешъ по славенъ отъ юнацитѣ, които сж покорили полъ свѣтъ.

Ты имашъ вѣтрешенъ сждѣж — совѣстѣта. Яко не отсѣждвашъ отъ правилата на вѣрата и докродѣтелята, тжзи вѣрна цѣлительница на чловѣческитѣ дѣла, ще та награди съ дѣшевно спокойствіе. Сражавашъ

ли са съ само — секе си? Щомъ одѣржишъ повѣдѣж — тайното и одокреніе ще уѣвнча тѣржеството ти. Радѣешъ ли да са наслаждавашъ съ докродѣтелитѣ на любовята и на дрѣжбата? Съ пріетни чвствования ще напъланатъ срдцето ти и ще го снабдатъ съ нови сили за живѣйшо наслажденіе.

Природата ще ти са види прекрасна, величественна и ще да открие сичкитѣ нейни богатства; мирътъ и щастіето, които ней сѣпжтствиватъ, на сѣкнде ще слѣдоватъ подиръ тебе — и мѣстата по които прохождашъ ще са украсатъ съ благолѣпіе. Тапчешъ ли съ нозѣтѣ лжговетѣ, исплжстрени съ цвѣтіа? Сѣкнде видишъ еднж красотж, чвствивашъ еднж удовольствіе.

„Умственитѣ ти и тѣлесни поглѣди обниматъ безконечното пространство. Като глѣдашъ высокіатъ дѣвъ, чвствивашъ, че и той прослава неговитѣ сждзатель. Като взирашъ на плодотоснж тж зема, видишъ, че и та хвали Го съ обиліето на дрѣвитѣ си, коа е съ озрѣли класове и са горди, като дава пищж на чловѣкътъ, нейнъ любимецъ. Яко поглѣдишъ на простж тж тревж, малѣйшето произведеніе на дѣтелностьта на природата, ще са уѣфришъ, че и та проповѣдѣва сесанжтж Причинж на кштіето и. Злчнитѣ долини привѣтствиватъ та; освѣжителнитѣ зефири дрѣхтѣ коло тебе; вѣченіето на водата; пѣніето на кршлатитѣ обитатели на докродѣтворнитъ въздрѣхъ — възхищаватъ внимателнитъ ти слѣхъ.

Ты видишъ, че сичкитѣ одушевлени сжщества съ радостни чвствования на — рѣдѣ старатса да размножатъ различнитѣ удовольствія. Сичкото ти що кравава живж картинж на щастіето — и дѣшата ти, спокойна и доволна, замествива веселка отъ тѣзи лестни прѣдмети, които никакво впечатленіе не производатъ въ тѣлпжтж на обикновенитѣ хора.

„Като истрекишъ завистѣтж, сжжпостѣтж и честолюкіето, ще прѣстанешъ да приносишъ срдечно спокойствіе въ жертвж на гибелнитѣ ти страсти и за тѣа ще носишъ при себе си ключатъ отъ тѣлнитѣ и нетѣлenni сжкровища. Твърдъ и строгъ въ изпълненіето на длжжноститѣ твои, безъ трепетъ ли взирашъ на кратки тѣзи животъ, са христіанска довѣренность ще покоришъ на волатъ благодѣворителнитъ виновникъ на

Бѣтїето ми и ще са утѣриша, че истата всесвдръжаша Десница, която отъ вѣчностъ-та начертала е видатъ на щастїето, промышлява и за слакватъ червь, който са укрыва отъ зоркитѣ очи подъ зелени листо-ве или песчинка.

При любвната си стопаница, съ милитѣ си дѣца, при вѣренъ дръгарь и негодѣмо удо-волетвіе ще ти са покаже за райско удо-волетвіе. Вато доде печаленъ случай и кой и дѣ може да са скрше отъ него? Вато та той порази, ты ще видишъ сичкитѣ оки-коленн коло тебе, чѣвствїюши не щастїето ти. Лютость ли на злосата, която умышлява да изліе връзъ тебе адъта на клеветитѣ и, привожда дръхатъ ти въ робость и уныванїе? Въобрази, че ты не си подала на тва никаква причина; тръси утѣшенїе въ твоата невинность; печалта ще минеи бѣдата ще са събора на злодѣйовата глава. Ако печални ударъ на бѣдствїето развали начертанїето ти да отнеме скраното са трѣдове иманїе.—Представи, че Богъ, който еничко управа по неиспытанитѣ зазакони на Неговата Премѣдрость, угодно е да испыта трѣпенїето ти; — съ благоговѣнїе покориса на сватѣйшата мѣ вола. Тѣжка ли колѣсть лишава та отъ здравїето? Ня ты си живала въздръжно и умѣрено; ты не си заслужила това, що тръпишъ времето на еграданїата ти ще стане леко. Смертьта отнима ли у тебе жената и дѣцата. . ты проливашъ горчивы слъзы; нѣ ще са утѣшишъ съ радостна мысль, че отъ прѣблагатъ и всенѣдшы Промысль сѣдено имъ по рано отъ дръгитѣ да свршатъ теченїето на животатъ имъ, защото ти са промѣнили вѣрмето за вѣчностъ, скъркитѣ за радость, земета за некето и скоро ще са видимъ съ нихъ въ обителитѣ на праведницитѣ.

Сърдце праведно и добро нека вжде същественно твое благо, дръже; — и удоволетвіята, не щятъ да тиса видатъ по прїетни, а горчивинитѣ по леки. Вато са наслаждавашъ съ съ богатството и сла-влата въ пригръжанїето на докродѣтельта, подъ непроницаемъ щитъ нейнъ, укрывай-са отъ бѣрштѣ на тойзи свѣтъ. Дръгитѣ добрини, които са подвѣржени на тѣлнїе и гравителство, много ли можитъ да та удо-волетвѣватъ. На сичкото перданско злато, на сичкитѣ Мексиканскы многоцѣнносты не

можешъ къни щастїето за да са наслаждавашъ съ тва, което некето надѣвило та е, и то е истинно блаженство на жинотатъ. Человѣкъ безъ докродѣтель хващася за сѣнката само на удоколетвіето, нѣ и та изчезава въ еанъ минѣтъ. Изваганъ отъ надѣждата, той прѣдава са въ унынїе и вѣсклиця.

На сѣкиде гониха за щастїе, за мечты,
Покой, забавы азъ трѣсихъ денѣ нещѣ,
А като цахъ еavamo до нихъ да са досегна,
Останахъ са нишо, мина сичко като сѣнка.

Теллертъ.

(Отъ Нѣмскыята) Никола Васански.

Желанїе.

По пѣтъ единъ мы сички да нарвимъ,
Повжда ны божественна люконь,
Тогана свато дѣло ще да свршимъ;
Ще донесемъ дѣховно-жизненъ плодъ,
На нашѣтъ, драгы Бжлгаре, народъ.
И ще дадемъ въ сърдцата ни покровъ.

Н. В.

1842 година (писано).

Замѣч. На многъ мѣста предъ страдател-ный глаголъ вмѣстѣ са оставихъ съ ж, за-щото въ первоокразное рѣкописанїе не са раз-личавахъ еано отъ дръго леснѣ.

Пословицъ Крайковы неизданны.

Видала усѣпшій атъ еано око, и тїи гледатъ даго извадатъ.

Всака коза си има и брада.

Всака коза за свой кракъ.

Влазалъ въ лозето и немъ се аресва гроз-ди.

Всако мѣщо на времето си.

Волзатъ се вързена за рогата си, а цел-отъ устата.

Воль атъ рше съ рогатаси, а прѣстѣ та пада на гърбъ атъ мѣ.

Всако птиче хвале своето си гнѣздо.

Времето ако нети прилага, ато ты мѣ при-лѣгни.

Новинъ, изъ Ямал. чис. 407.

Силою самодержскаго повелѣнія издавна на 9-ый 9врія, Яріфъ Хікметъ бей, който беше мѣкогда (некогашъ) Казаскеринъ на Рѹмеліа и лична часть на войнскій советъ опредѣленъ стана да е Шехъ уль Ісламъ, сир. верховнѣйшій начальникъ на сички неща що пригледватъ за правда. Негово Высочество приканенъ стана въ царски палаатъ, гдѣто прима отъ Негово Величество великій санъ за таа мѣ висока степень, а отъ тамъ преиде на Высокаа Дверь, гдѣто примаха новаго Шехъ-Ислама Великій Везиринъ и прочіи державни прислѣжници, предъ които, у онаа що е най голѣма сала (одаа) прочетоха самодержское установленіе (повелѣніе.) Тамъ прима Негово Высочество прикѣтливи и пріятственни поздравленія отъ верховны прислѣжници царски и отъ улемады первы, а послѣ отъ това преиде во верховнѣйшій советъ правды, отъ гдѣто савѣрна во своаси содрѣженъ со съ голѣмъ торжественный обрадъ (алай).

Негово Выс. новыи Шехъ Ісламъ е весьма ученъ (окѹмѣшъ) и споредъ това е превосходенъ междѹ вси улемаде за свои си умни просвѣщенія.

На 7-ый презъ ноція пріа конецъ живоча своего предѣстныи мѣ Шехъ Ісламъ Мекки Заде Яссимъ Ефентій, понеже внезапно стана обладанъ отъ смертоносный ударъ (отъ дама). На утрешній день го занесоха за погребеніе со съ многѹ голѣмъ торжественный обрадъ, който беше послѣдованъ отъ прислѣжници царскіи, улемады, и пр. и пр. Закопахъ го въ бащинъ мѣ гробъ който е при чаміа; Слтанъ Яхметъ. Скончавшій теченіе живота своего Мекки Заде Яссимъ Ефентій имаше това Шехисламско достоинство въ патнадесать годинъ, и скончаса на 75-тогодній возрастъ безчаденъ и безъ ближны средници. Негово имѣніе, споредъ оный завѣтъ що беше направилъ предъ мало мѣкое время, собирае около 40 милліонъ гроша.

Съ повелѣніе самодержское на 6-ый 9врія, превосходный Всатъ Ефентій, който е начальникъ на Емиръ, казаскеринъ на Рѹмеліа и повѣстосписатель на самодержавіе Оттоманско, опредѣлиса да е общій надзира-

тель на первоначальни и второстепенни училища.

А Кемалъ Ефентій, който е управитель во Великовезирска писарница, опредѣлиса второй надзиратель на тіа училища.

Рашигъ Ефентій, който е лична часть во везирска писарница, опредѣленъ стана вмѣстѹ Кемала Ефентіа да е управитель на таа Великовезирска писарница.

Холера.

Предъ мѣкое довольно время писѣвуха во Вѣстници (газеты) че холера (желчна болѣсть по грозна отъ моріа) умертѣваше много множество человекъ въ Таврида градъ Персійскій (Ицемскій) и въ Багдадъ градъ у Асіатійска Тѹркіа. сега писѣватъ отъ Багдадъ че като стана тѣврдѣ люто зиме устремленіе холерско са смали только два многѹ, штоо е дама помѣждѹ тридесать отъ таа болѣсть ударени единъ умира. Я отъ Таврида нема никаква вѣсть въ какво состояніе са намира; зашто като беше влезналъ Октоврій мѣсецъ умираха во единъ день до сто и патдесать человекъ.

Управленіе Оттоманско рѣшиса да прати двама лѣкари во область Вавулонска, за да пригледнатъ отъ близѹ каква природа и каквы постѣпоцы прави тамъ холерска болѣсть, и да назначатъ сички пользы цѣлительны които можатъ да ставатъ за таа болѣсть. Опредѣленни лѣкари сж вѣмеръ Ефентій, който беше первый ученикъ въ Галатосарайское цѣлѣбно училище, и сега е лѣкаръ на болница Ц. стражы; и Г. Дрозъ, който е былъ докторъ на цѣлѣбно училище Парисійское.

Санове за разни лица отъ слтана.

Телеграфъ Воспорскій (Вѣстникъ) казва, че Пехчетъ Ефентій, Мѹхрдаринъ на Н. Высочество великаго Везирина, во 8-ый 9врія, качиса на пароплѣвъ Дѹнавскій да иде въ Влаховогданіа и отъ тамъ въ серкіа, за да преврѣчи различны санове и дрѹги многоцѣнны дарове, които благоизволи Негово Величество въ негово послѣданое въ Рѹмеліа странствованіе да раздаде на войнски и политически чиновници, които принадлежатъ на Влаховогдански и сербски Кнажества. Тѹхчетъ Ефентій заноси 168 Нишанъ, санове сирѣчь, петъ сабли со съ адаманты укра-

шени и три свѣтлы одежды предрагоцѣнны за три Домны. Отъ тѣхъ реченны Ц. санове за сервіа са опредѣлени 9 третягъ чина, 14 четвертагъ, и 63 патагъ; за Молдавіа са опредѣлени 2 первагъ чина, 1 третягъ, и 43 прочыхъ степеній; а за Влахія 36 за различни степени.

Пожаръ.

На 5-ый 9врія, стана въ солднѣ страшенъ пожаръ, който содрженъ со съ единъ силенъ вѣтръ въ разстоаніе 12 часа на прахъ и пепелъ претвори около една тысяща къщы. който по большей части са Еврейски. Первый огонь са появи изъ Еврейски улицы близъ при правительственный домъ. Голѣмо предстоаніе стана отъ управителя Іакдпъ-паша, и отъ неговы чловѣцъ и отъ прочіи, който съ время пристигнаха со съ водоливны трѣбы (тѣлѣмъ), но като дѣхаше силенъ вѣтръ все на все бѣде и вси во отчааніе паднаха и въ молитвы припаднаха. По благошастію преста оный силенъ вѣтръ около девятый часа, и така можеха да запратъ той страшенъ пожаръ. Негово Превосходство Іакдпъ паша даде на оныя що останаха безъ покровъ двѣ страннопріемницы (ханове) да сѣдатъ, и обѣщаса да ги храни нѣколко дена отъ себеси; неговы чловѣцъ дадоха за помощь 13,000 гроша, но тѣ нищо не са ако не пріиде помощь отъ вонъ.

Наводненіе.

Писватъ отъ Неаполь че, понеже многъ дѣждове паднаха, прелиха сички воды въ Неаполь у Италіа, и въ многъ мѣста Сікелійски, и многъ потопленія нанесоха така каквото и смерть на мнозина; Растелламаре градецъ приморскій, който е близъ при Неаполь, потъхна въ вода; многъ къщи паднаха; въ тамошни полета са потопиха въ вода къщи селски, и тѣа вода завлече стада и жители. Вазватъ да са се удавили до 200 чловѣцъ. А имотна повреда е премногъ.

За таквѣа поврежденія, който направиха послѣшній наводненія въ Галліа, Гальское правленіе, за да възкрани такыа повреды, ако стане пакъ некогашъ наводненіе, направя мостове и пѣтиця, за кейто дава 65

милліона Франги (около 300 мил. грош.) За да спомогнатъ на оныя, който са повредиха отъ тѣа наводненія, царское семейство даде 120,000 Франги; а особни спомоществованія станаха единъ милліонъ Франговъ.

Жито множеніе. Вазватъ че многъ жито и дрѣга таква житна храна докараха во Виршпа изъ Америка (Енидѣна), и только е призокильно тамъ, што е смлаватса да ли ще са намѣратъ только корабл, който да можатъ да прекаратъ во Виршпа оного жито, което е повече на тамошны во Америка жители.

Огненный прахъ отъ памѣкъ.

Германско поведеніе направи занимаіе во изобрѣтеніе таково, което може да произведе переменіе най голѣмо за употребленіе огненнопрахно (барѣтно). Двамина Германе химики, Г. Г. Схинвиній и Воттгеръ предложиха на това поведеніе нѣкои предъготовленія, чрезъ който даватъ собственности огненнопрахны въ памѣкъ, сир. отъ памѣкъ да направатъ барѣтъ. Тѣа изобрѣтатели искатъ мзавоздааніе 1,287,500 гроша, та така да изаватъ това огненнопрахно правенѣ отъ памѣкъ. И безъ съмнѣніе ще полѣчатъ; защото казватъ че той що е отъ памѣкъ барѣтъ превосхожда многъ оный който е на днешній день во употребленіе, и спореда пѣшканѣ, и спореда сила и спореда чистота, защото въ пѣшкалицца не остава никакъ влажна калъ, и дымъ тѣа рѣе мало изпѣща.

Вто, какво говори за тоа огненный отъ памѣкъ прахъ единъ дрѣгій вѣстникъ: "Различны опытности като станаха за тоа новъ огненный прахъ показаха первъ, че сила негова е двойна отъ общенавѣшкноветный прахъ огненный, вторъ че не испѣща многъ дымъ, нито остава, каквото рекохме, въ пѣшкальное оръжіе оный мокръ калъ, който е единъ знакъ че общепотребительный прахъ огненный неизгорѣва совершенно, третъ че отъ памѣкъ огненный прахъ като се тѣри на общепотребительный прахъ огненный, изгорѣва безъ да са запали оный що е подъ него.

Слѣдѣва.

ДѢЦЫ

(Слѣдованіе отъ 138 стр.)

На 101-е лѣто, въ третѣ година на царствованіе Траіаново, реченный Дешехвалъ царь Дакійскій, кой беше направилъ на Домітіаново время да треператъ отъ неговъ страхъ Римляне и да откъпатъ миръ со съ заплащанѣ и катагодна дань, возмнѣ (почини мѣсе) че и на Траіаново время ще може да се покаже таковъ каквото на Домітіаново и Нервово. Умножи своа войска и насилуоваше посекаде гдѣто намѣреше Римляны. Отъ другѣ страна сильншй Траіанъ оше сначала царствованіа своегѣ не можеше да тѣрни това укороеніе Римска держава и власть да плаща данокъ на Дацѣ, и имаше намѣреніе да отдигне тоа укору отъ Римляны, но други по предпочтенни устроеніа за Римска держава не мѣ дадоха время за това напротивъ Даконъ устремленіе. Собра прочее довольна и сильна войска Римска на 101-е лѣто, и устремиса на Дешехвала царя Дакійскаго. Во едно сильно и опорно сраженіе сохемъ що изгуби многѣ войска, каквото рекохѣме и на 101-та стра. въ 1-шй томъ, но повѣди го и утѣсни съ такова насиліе, што се принѣди Дешехвалъ веднага да проси миръ, защото Траіанъ не приличаше на Домітіана. Поиска мѣ се да иде самъ да се согласатъ за миръ, но Траіанъ не позволи. Испроводи мѣ посланницѣ свои да утвирдатъ миръ, но Дешехвалъ нешел съ тѣхъ да се разговара. Испроводи свои си человекѣ при Траіана, но и той нешел съ тѣхъ да свѣрзува миръ. Испроводи ги вторшй нѣтъ, и рече имъ да увѣратъ Траіана че ще мѣ предаде свои си оръжіа, свои си махины бранны, свои махиноправители, и сички рокы Римски и привѣжницѣ, и че неше веке да ги приима, като привѣжнѣватъ при него въ Дакіа; че ще развали по секаде що има крѣпости, и че има сички Римляны за пріатели. Като представиха сичко това, Траіанъ заповѣда тогава да дойде самъ да увѣри тѣа обѣщаніа. Като се приближи прочее при него остави наземи свои оръжіа, поклони мѣ се покорнш, и обѣщасе да соверши точнш все свое обѣщаніе, и опреѣбли да идатъ негови посланницѣ въ Римъ, каквото и въ 1-шй томъ на 101-та стра. рекохѣме, и пр. Казватъ той миръ да е свѣршенъ на 104-е лѣто. Въ толькѣва разстоаніе са имали Римляне со съ Дацѣ сраженіа, но торжествен-

ницѣ Траіанови не ги описѣватъ, самѣ приказватъ онава, въ което се Римляне повѣдители показѣха. Но что какво е да е това е, друго понатіе немаме, само онава що са ни тѣа пакъ истій повѣствователи Римски оставили. Гледаме, че Траіанъ возгорденъ отъ вышереченное повѣжденіе воздвигна пакъ войска напротивъ Даконъ въ 105-е лѣто Господне, кой повѣденъ или отъ престѣпленіе Дешехвалово, каквото представляватъ писатели, които казѣватъ че Дешехвалъ правеше тайнш со съ Партяны оокно и согласно соединеніе напротивъ Римляны. И че прави кой напротивъ Изыгюкъ (Jasygues); защото веѣа заеднѣ съ Римляны въ первш кон и сраженіа. Или самѣ отъ своа си ненасытна слава и теплое желаніе, че друго пожелательно не мѣ слѣшаха изъ уста оевенъ то: "да ли ще се сподобимъ да направимъ Дакіа Римска держава!," Вижда се тѣнш че голема страсть и зломышленіе имаха сички Римляне на тѣа сѣвернш старо-славенски народѣ; защото тѣа тогавашни сильни и горделиви Римляне, повѣдени отъ една ненасытна и повѣдительна слава въ разстоаніе седмъ или осмъ столѣтіа къ Западъ распространиха своа сила и власть до край сѣвѣтъ на онава время; къ Полѣдень, по сичка сѣверна Африка; къ Востокъ, по сичка сѣрѣа дори и до Персіа; а къ сѣверъ, гдѣто живееха тогава онѣа старо-славенски народѣ, и веѣа имъ, така да речемъ близѣ както носова ниѣна своа сѣнка, въ толькѣва вѣкове не можеха да ги повѣдатъ, и при всемъ то пристигнаха и принѣдихасе да откъдѣватъ отъ тѣа народѣ со съ заплащанѣ миръ, и сѣднѣ катагоднш данокъ да имъ плащатъ. Таа прочее страстна слава повѣди Траіана да воздвигне пакъ войска и да отмѣсти на Дешехвала. Собра сильна и многочисленна войска, надышена отъ мечтательна слава и подщреканіе Траіаново. За да повѣди Дацѣ, смыслисе да направи мостъ надъ Дѣнавъ, и така да полѣчи успѣхъ въ негово предпріатіе. Тоа мостъ казѣватъ да е былъ мало неѣо по горе отъ днешна Оршова подъ 45-шй степенъ ширины, и 40-шй дѣжинш, по горе сир. отъ Видинъ около 25 часове разстоаніа. На десна страна отъ Дѣнавъ имало е единъ старъ, градъ называемъ: Виминакій, а отъ лѣва страна Сѣверинъ въ долна Унгаріа на онава время. Траіанъ направи въ Дѣнавъ двадесатъ преградѣ

съ каменѣ п'кланъ, 150 нозѣ високи на 60 чашы (г'астоты) : двадесать и единъ сводъ (г'озове); * На сѣкій край по една кашна. Прейде прочее Траіанъ со съ сичка своа войска устремиса въ Дакіа. На Дешехвала дойдоха многѣ союзници за помощъ и правешекрѣпко противленіе съ тѣхъ на Траіана; но не се благодарни на таа союзническа помощъ, и не положи на неа надежда, но привѣгна въ коварство и обманъ, каквото рекохме и на 104-та стр. въ 5-ый томъ, и съ това обманно дѣйствиѣ паде отъ своа честь, и най послѣ като виде че се предадоха многѣ градища и с'кладаха, за да не падне въ рѣцѣ Траіановы ровъ уби самъ секеги, и така Дакіа горна каквото и долна стана держава Римска. Негово сокровище цю беше скривъ подъ рѣка саргетіа, (стрелъ или Истрига) на мѣри Траіанъ и зема. Старопервенствѣющій градъ, называемъ тогава: Зармисегурдса (негли сегашній Бѣданъ) нарече го Ульпіа Траіанова. За да подкрѣпи въ горча Дакіа Римска держава пресели изъ Италия много множество жителей Римскихъ, и отъ това време остана въ сегашна Влахо-Богданіа има Ръмане, за кое дръгошъ описашемъ подробно тамъ гдѣто е пристойно.

На Траіана се посака още по на Востокъ да распространи Римска власть, но, каквото доказахме на 104-та страница въ 5-ый томъ Любословіа, не полъчи. Каквото се вижда отъ слѣдодательное повѣствованіе не самъ че не е полъчилъ, но и данъ имъ е давалъ. Че по смѣть негова на 117-е лѣто, Римскій самодержецъ стана Ядріанъ, който е направилъ Ядріанополь. Той по двѣ години послѣ, на 119-е лѣто сир. принудисе да иде въ Дакіа, за да умири оныа сарматы, които насилиюваха тогава Дакіа и Мусіа, какъ Римски державы. Причина че не имъ плащали Римлане онова даванѣ, което имъ плащали напрешъ, за това насилиювали тѣа области да го возобноватъ и зематъ. Ядріанъ, понеже предпочиташе миръ, примири тѣа сѣверныя народы со съ заплащанѣ, и така слѣдодательны на сичко негово царствованіе, което се продолжи почти 21 година, тѣа народи мирѣваха. "Adrien visita par lui même la Dace, inquiétée par les courses des Sarmates. Mais l'année d'après il fut encore obligé d'y re-

* г'астоты, сир. разстояние отъ една преграда до дръга беше 170 нозѣ: става прочее дѣлжина на тоа мостъ 4-770 нозѣ Римски.

tourner pour s'opposer aux Sarmates et aux Roxolans, qui se plaignant de se qu'on prétendoit diminuer la pension que l'on étoit convenue de leur payer, avoient pris les armes. Il conclut la paix avec eux, moyennant une pension qu'il convient de leur payer. (Volume VIII Hist. des Empereurs.)

На Ядріаново време, понеже познаха Римлане тѣа народы, които живѣха въ Мусіа, Дакіа, Панноніа, Истриа, Далматіа, Дарданіа, Македоніа, че употреклаваха Іалурійскій азъкъ вси, и че подъ своими вождями още отъ невоспоминатели времена управлени осконъ по тѣа области господствѣвали са, нарекоха со съ една рѣчь и наименованіе тѣа сички мѣста Іалуріа, което приключаваше тѣа сегашны области: Болгаріа, Влахо-Богданіа, Трансylvаніа, сербіа, Кроатіа, славоніа, Іалуріа, Далматіа, Босніа, Ипиръ, и Македоніа. По тѣа самъ мѣста кѣха познали че има бытіе Іалурійскій азъкъ. То е въфротно че ако да бѣха обладали на онова време Римлане и дръги страны. въ които имаше и има бытіе той многораспространенъ и славено-Іалурійскій азъкъ, тогава каквото тѣа така и оныа страны можеха да приматъ това наименованіе, но самъ до тѣва вліаніе Римско пристигна, а не по на тамъ.

На 148-е лѣто, Партане имаха бой съ Римланъ во Арменіа, избиха имъ сичко воинство, и вса Арменіа пакъ подъ своа си власть направиха. Царъ Партскій на това време вѣше влогисъ. Насилихаса и въ Суріа, и многѣ мѣста отъ Римланъ обладаха и земаха. На 165-е, Римлане направиха успѣхи на противъ Партанъ, и така миръ согласиша. Въ таа година една страшна моріа опѣстоши сичка почти Италия и Галліа Римлане, като имаха на Востокъ брани и кои со съ Партанъ, Катте (Звѣролови) насилихаса въ Ретіа и заплашѣваха сичка Италия. Послѣ по това въздвигнахаса на противъ римскія державы Маркомане (Моране), които вѣха единъ вѣсьма силенъ и браненъ народъ, имаха за свои си помощници Виктовалы и многѣ дръги Братовщины каквото Полѣсанъ и пр. Марко Якрилій приготовиса со съ многочисленна войска на 164-е лѣто, въ таа войска е имало мнозина отъ долна Дакіа и Дарданіа, и на 165-е, трѣгна со съ неа отъ Римъ и отиде да ги бѣе. Тѣа вѣнѣта са послѣдовали въ разстояние двѣтъ години; но какви са били и кога нема

подробно и точно повѣствованіе, самъ мало нещощо се намѣрѣва тѣвондѣна ще опишемъ: Воспоменѣватъ, че Маркомане направиха голѣма побѣда, избиха дванадесать тысящъ человекъ Римскихъ, и многѣ военачальници и градоначальници: Пристигнаха во Италия на малкъ щѣха да овладатъ Якила града. Това приключеніе направи Марка Явриліа да собере безчисленна войска за противленіе. На друго мѣсто вспоменѣватъ то: като веѣха окыколени Римляне во едно тѣсно мѣсто и отъ секаде утѣснени отъ нхнш противници, а най повече отъ гладъ, жадъ и зло время, пристигнаха въ крайно отчаяніе, сир. немаха никаква надежда за избавленіе и животъ. Въ такова едно отчаянно состояніе като се намѣрѣвахъ, зафати да ваи джда, а тѣа вдигнаха на горе главна сосъ отверсти уста да си оросатъ гърло, което имъ гореше какъ пламенъ отъ върла жажда, послѣ подложиха шлемове (шишаки) свои, сокираха вода и свои си конѣ напсуваха. Въ това утѣшительно заниманіе като се намѣрѣвахъ, противници нхни полдчиха спосовно и пристойно время да ги истрепатъ сички, и, спередъ Діона Васіа, веднага ги насалиха: но оный дождъ, о чдесе! на единъ едаръ градъ се преврати, и срещу тѣхъ се сосыпѣваше какъ единъ силенъ и страшенъ порои заеднш сосъ свѣтканицы, тресканицы и страшны громове. Тѣа, кдаде Полѣсане сир. като видоха това съ небесъ наказаніе, което ги трепише, палѣше и смертоноснш плашеше, и като огледаха че е при Аврилѣво войнство тишина, при тжриха, Фврилиха орѣжѣа свои наземи, и припаднаха да се молатъ на самодержца Марка Явриліа да сторатъ миръ. Той веднага милостію своею склони, и така две войнства се изкавиха отъ погибель: едно отъ свои противници, а друго отъ небесное наказаніе. Уѣфраватъ, че во Явриліева войска и мало тогава Христіане единъ легионъ: Че тѣа, като страдаха, каквото рекохме по горе заеднш сосъ Римска войска, преклонени съ колена наземи, молахасе Христѣ Богѣ за избавленіе. Качо направиха миръ тѣа вѣде сосъ самодержца Марка Явриліа, дадохамъ повече отъ сто тысящъ рѣкъ Римляновъ, които веѣха зароквали, като се кіеѣа въ различни граженіа; а Марко Аврилій даде имъ позволеніе да сѣдатъ въ Панноніа и долна Дакіа, гдѣто тѣа желлеѣха да живеатъ междѣ

соплеменници свои. Въ тѣа вѣды Яриогисъ веѣше царь. Тѣхно поселеніе пристигна тогава дори и до Равенна (Равнина) во Италия. Тѣа въ Германіа старославенскіи народи, утѣснени отъ иноплеменници Тевтоны, Нѣмцы сир., принждавахася да прибѣгнѣватъ при свои единоплеменници да живеатъ.

На 180-е лѣто Господне, като стана Комодъ самодержецъ римскій, съ голѣма заплаца примириса сосъ Маркоманш и Полѣсанш. Това сѣщо направи на 182-е, и сосъ оныя народы, называній: Бѣре, негли Бѣране, които са живеали около источници Сѣдери и Вислы рѣки, и които са вдигнаха отъ тамш и дойдоха въ горна Дакіа, та са вселиха въ нея съ Комодово снисхожденіе.

На 196-е лѣто, Скѣялане са придгостѣвахъ да влезнатъ въ римска держава и да біатъ Римлянш. Като са веѣха собрали да пойдатъ, едѣна страшна вѣра стана, содрѣжена сосъ свѣтканицы и тресканицы страшны, и уби трима главны чиновници. Я тѣа са уплашиха, и какъ сѣвѣрни, отъ това намѣреніе отмахнахася. На 197-е, Сѣвиръ самодержецъ римскій виса съ Партанш, разки ги и узе имъ Вавулону града, Селевкиа и Втѣсѣфона. Царь Партанскій едѣамъ може да повѣгне отъ рабство съ малцшна.

На 214-е лѣто, Каракаллъ самодержецъ римскій премина Рейна рѣка и устремиса въ Германіа на противъ Ценны (Cennes или Cattes), и на противъ Яллеманш. Това има: Яллеманинъ, сега са первш вспоменѣва въ повѣствованіе, и казѣватъ да значи: людъ собраны секакви видны; но нше видеѣмъ сетне отъ гдѣ происхожда и какво значи. Влезна прочее въ тѣхна земля и сосъ обманъ многѣ младш людъ отъ тѣхъ погуби. Отъ Цѣнны обаче въ такова утѣсненіе пристигна, щото съ голѣмо заплащанѣ може да полдчи, за да са возврати во своа си живъ и здравъ; и въ това время най повече, като пристигнаха да го біатъ и тѣа народи, които сѣдеѣа около Вѣльва рѣка; какво са обаче има имали тѣа народи повѣствованіе не поменѣва. Междѣ тѣа Германскіи народы имало е во оныа вон и женш, които, като паднали на римскій рѣцѣ ровш, самы себе си истрепали, самы за да не оставатъ въ тѣхны рѣцѣ.

слѣдѣва.

Горереченный мостъ Траановъ Ядрианъ го развали на 117-е лѣто.

ЛЮБОНАРОДНО ИЗЛОЖЕНІЕ.

(Продолженіе отъ 142 стр.)

Подиръ: „първичкѣ тѣ граммати-
кѣ“ издаде се въ 1845 години въ Българскъ
втори пѣтъ: „Славенско-Българска грам-
матика на Г. Христати Димничанина.“ Г.
Христати челоуѣкъ трудолюбивъ, учитель на
ѣдно отъ училищата въ Сишовъ †, и из-

да-

† За сишовски тѣ училища виждъ Ден-
ница та ни (на 47 стр.) казахме, чи тѣхнѣи
роженецъ, Г. Димитріевъ, остави 50,000 гроша
за училища та сишовски. Тогиса още не зна-
ехме, какво стана съ това кога то пожертвова-
ніе, но и до сега нищо не знаемъ да кажемъ, да
ли возимѣхъ и тѣа пари участъ та на о-
ставлены тѣ за Травна отъ Г. Никола Трав-
нанина. Да ли са харчатъ и тѣа, не зна-
емо дѣ, като Бѣкорешскій атъ доходъ дѣто
хаджи Ювчовъ остави за Габровско то учи-
лище (Денница стр. 23) и за когото испол-
нителъ тѣ на негова атъ заѣтъ Г. Мѣ-
стакови сега 10-12 години даратъ Габров-
скѣ та школа съ глѣбоко молчаніе? или че-
лоуѣчески страсти раздѣлаватъ сишовци
тѣ? — не дай Боже! — Мы сѣкога ги почи-
тахме и ги почитаме, като най родолюби-
вы тѣ и най ревностны тѣ Българе. Тор-
говски тѣ имъ сношеніа направихъ ги из-
вѣстны и прочѣты, и свѣдѣшы на Европѣй-
ски азшы. Тѣхнѣи роженецъ Г. Пиперовъ,
видахме, чи издади Телемахъ атъ, преве-
денъ отъ Французскій азшыкъ. Челоуѣцы про-
свѣщени не могатъ да иматъ несогласіе,
кое то скоро прикарва разореніята. Сишов-
ци тѣ, като имотни, вартѣтъ въ ржцы тѣ
си Голландскы жалтицы; тѣи видатъ на
тѣхъ образъ атъ на соединени тѣ ржчки,
кои то сѣтки, като вжрзани наедно, ако са
развжржатъ, малко дѣте ги сѣбидна сички
тѣ една по една, на край на жалтица та ѣ
написано: „res parvae concordia crescunt.“ —
сишовци тѣ първи по Българіа тѣ, видеса
да отворихъ общо училище съ пожертво-
ваніе. За това сѣ похвални и достоини за
подржданіе. Колко ѣ жалъ, чи не видимъ
това чѣвство благородности въ дрѣгы гра-
дове; както въ Плавдинъ градъ (Филиппо-
поль) Одринградъ (Идрианополь) Солунъ
(Тесалоники), Охрида, Сръдецъ (Софія) и
пр. Отъ речены тѣ градове първи тѣ два
можехъ не прости училища да содержатъ,

датель на разни книжки, нестѣжно са
грѣше за просвѣщеніе то, и, като пламененъ
соревнователь требва да возимѣмъзда отъ
Българско то юношество. Негово то книжно
издченіе свжрши са, като и на дрѣгы тѣ
наши словеснописатели, що живеатъ по Бжл-
гаріа тѣ, то ѣ, съ много то чтеніе на кни-
ги тѣ глѣбкни, що са печататъ въ Россіа,
или по словенско-съркскы тѣ грамматики, що
употрѣкаватъ по Нѣмско Сърви тѣ. Сѣтки
разкира, чи ѣднонарѣчіе, на кое то посѣтѣ-
ти челоуѣкъ атъ сичкѣи атъ си животи, не
може да са не укорени въ дѣшъ тѣ мѣ.
Намъ са глѣчи да грѣшимъ отъ Гржцы тѣ
такива учителя, кои то до толко сѣ вѣхъ
увлечени отъ таа страсть, дѣто громогла-
сно проповѣдовахъ, чи требва сегашнѣи
атъ имъ азшыкъ, да са возведе до старшѣ
атъ, кое то леко може да стане, кога дѣте
то, като си дойде отъ училище то, земе да
приказва на сестры тѣ си, на майкѣ си и
на дрѣгы тѣ роднины, чи хлѣвъ атъ вы-

но и семинаріи и Университеты; но — за
голѣмо нещастіе — първи тѣ имъ жители,
и да сѣ, както почти и сичко то Христیان-
ско населеніе, сѣши Българе, мыслатъ, чи ста-
ватъ благородни и отлични отъ дрѣгы тѣ
Българе, кога прилепнатъ до Гржцы тѣ, и
са наречатъ Гржци; за това и иматъ Грж-
кы училища, въ кои то дѣцата имъ глѣватъ
много години да издчатъ това, що то въ
Българскы тѣ училища могатъ да разкратъ
въ крѣтко време. Но да ли ги благослови
Всевшнѣи атъ да си познаатъ заблѣжде-
ніе то, и да забѣржтъ бащинно то си ученіе?
— Софійци тѣ по скоро отъ дрѣгы тѣ тре-
бваше да са фанатъ за това, защо иматъ
и ревностенъ соотечественникъ, Г. Денгогла,
кой то толко благороденъ се показа за тѣхъ,
дѣто, освѣтъ дрѣги пожертвованіа, врене
са кѣга година да помага на училище то
съ пары, книги и пр., ако главнѣи атъ пред-
мѣтъ на ученіе то стане Българскій; ико
не желаетъ да си глѣватъ дѣца та време то, и
да са учятъ такавъ азшыкъ, дѣто почти ни-
кой не говоре въ Софіа. За да са склонатъ
на това благо дѣло, Софійци тѣ, требваше
благословеніе то и подканваніе то на Архи-
пастыръ атъ имъ, но негово Първосвѣщен-
ство не благоволава на това.

катъ: „артон“ водаж тж, „вэрон“ кжщж тж „оѣлон“ и пр. Rizum teneatis amici! †

† На Г. Христаки приписватъ и издавший атъ во 1844 година въ Бѣдимъ: „Царственникъ, или Исторія Болгарскаа.“ Той Царственникъ преди нѣколко години ни са прати отъ Браиловски тѣ Българе, кои то желадж да го напечататъ като рѣдка ржкопись. Като го пригледахме, намѣрихмы го почти ровенъ съ дрѣгы тѣ три ржкописы, що имахме отъ дрѣгы лица. Вжрихмы го въ Браиловъ съ отговоръ, чи, по наше то мнѣніе, защо то е пжленъ съ много неправилности, погрѣшкы и анахронизмы, не считаме за добро да давамъ лжливъ понатѣ за наше то кытописаніе, и подоврѣ да чакамъ изданіе то на Кипиловска та Исторія, коа то, и да предполагамы, че ще да е сѣха и сѣремашка, като зета отъ Райчова та, но поне може, да слѣже за нѣщо вѣрно и уредено. Но Браилци тѣ, като ревнителы за образованіе то ни; щото показва сждержаніе то на оѣщо то училище, (въ кое то оѣнакожъ, не знаемъ защо не учатъ и Вжлгарски) не можаж вѣки да таршатъ, и да чакатъ Кипиловскаго, (комъ не знаемъ дали е честно да влаче сега шестъ години оѣна, дѣто толко чистосердечно го повѣрѣвахъ — Но имамъ надеждаж, чи дрѣгій нѣма да го послѣдѣва) — и пригласихъ Г. Христаки да напечата реченный атъ Царственникъ. Посредъ това еѣдинъ отъ наши тѣ соревнователы — когото, както говорихме въ Денницѣ тж. неговъ роженецъ, Никола Травнинъ, остави разпорядитель на парш тѣ си за ползѣ школскѣ, но кой то до сега, за голѣмо сожаленіе, както чѣвамъ, нищо не направи, и оставени тѣ пари дѣ са намѣрѣватъ, не е извѣстно — Г. Петръ сѣпѣновъ, напечата въ 1844 година въ Бѣкорешъ переводъ атъ на Райчова та исторія, коа то може да слѣжи на любопытны тѣ, додѣ стане вѣрна и правилна.

Таква исторія вѣрна, основа на доказателства отъ стары и новы Европейскы и Азіатскы писателы много потребна е за Българе тѣ. Но мы смы сега въ возрожденіе то си и нѣмамъ такова челоѣвка учена да пріеме той трѣдъ; за това трѣбѣва да умолимъ нѣкого Бирпейца. Извѣстно е, чи Русси тѣ по са грѣжатъ за словенско то развѣтіе, и за това по

Въ това изѣченіе Г. Христаки издади въ 1836 г. пжрѣж тж си грамматикъ. Той въ неа имаше и членове тѣ, кои то, употреби въ преводи тѣ си до 1845 годинаж, кога издади втори пжть грамматикъ тж си. Въ това второ изданіе Г. Христаки изѣжри членове тѣ, и като въ предисловіе то † слѣпти кѣнецъ за себе си за преводи тѣ си и за грамматикъ тж продолжава да приказва за членове тѣ, да ги оставатъ, като непотребны и безобразны на простый атъ народъ, и това да сторатъ и съ дрѣгы тѣ разны гндсоты, сирѣчь съ юса атъ и пр. що сж въ тѣа времена отъ небытіа произведеди да оѣгнѣшатъ гладко то и сладкото (чѣе?) писаніе и пр. По долѣ (на стр. 3) вторично напада на членове тѣ, признава, чи тѣи праватъ произношеніе то по оѣредѣлительно, но на мѣсто имъ совѣтѣва да употреблямы мѣстоимѣніе, и да говоримъ не: „зими перо то,“ но: „зѣми това перо;“ (което оѣнакожъ мѣстоимѣніе: „това“ не намѣрѣвамъ въ грамматикъ тж мѣ.) Горѣ

† Любопытны тѣ нека прочитатъ това негово архепагическо предисловіе, писано пристрастно безъ сѣкѣж критикъ.

по добрѣ знаатъ словенско то бытіе, и слѣдствено и Вжлгарско то. Покойный атъ Венелинъ говораше: „Изъ всѣхъ нынѣшнихъ изыскателей еѣдинъ толко Н. В. Савельевъ (Ростиславичъ) можетъ продолжить начатое мною преокразованіе исторіи.“ — Това Венелиново мнѣніе за Г. Савельева явно са оѣправда. Г. Савельевъ посѣкти себеси на оѣщѣ тж исторія (Виждъ неговъ атъ славянскій сворникъ 1845 Петер.) показватъ негово то знаніе. Можемъ смѣло да речемъ, чи много познаніа, дѣто по Венелиновъ тж смжрть станахъ, даватъ мѣ сѣко отлѣчїе предъ истаго Венелина, и за това са почита най достойный да сочини и Вжлгарскѣ тж исторія, коато да са преведе и Вжлгарски. Оѣдески тѣ Българе (Виждъ: „оѣвъ историческихъ трѣдахъ Н. В. Савельева Ростиславича 1845 Петер. стр. 21“) молихъ го да пріеме това писаніе, но желаніе то имъ до сега не може да са испжlane. Приглашавамъ наши тѣ соотечественницы, да не забраватъ тѣа наши слова, дѣто тѣка изложиме за оѣщѣ ползѣ, и уѣѣравамъ ги, чи нѣма да са изжгатъ.

рекохъме чи человекѣци тѣ отъ природѣ са стремѣтъ въ кратки тѣ изрѣченіа. Да речемъ: „перо то,“ е по лесно и гладко, отъ да речемъ: „това перо“ и пр.

Се това пише Г. Христати, защото, както казахме са насъти отъ печатный атъ приправленъ отъ Рѣси тѣ азыкъ. Доволенъ съ това знаніе, той не разсѣди за добро да пригледа откритіа та на исти тѣ преправители на старобългарско то нарѣчіе. Рѣси тѣ, дѣто въ наши тѣ дни станахъ. Ако той, и други тѣ наши писатели по Българіа тж, дирахъ новы тѣ откритіа, увѣрени смъ, чи не шахъ сега да проповѣдоватъ друго, освѣнъ оригинална та Българщина, која живее во уста та имъ, Здравши атъ умъ показва, чи толко народъ атъ има властъ да промѣнава нарѣчіе то си, писатели тѣ требва на него да варватъ, ако праватъ свои выдѣмкъ, ставатъ смѣшны на други тѣ родове. Както Италианци тѣ, Французци тѣ и други тѣ народи, така и Българе тѣ внесоха въ говорный атъ азыкъ, за облегченіе, членове тѣ. Никой нѣма право да имъ ги отниме.

Г. Христати совѣтѣва на мѣсто на членове тѣ да употребявамъ мѣстоименіе то: „той, тоа, тое“ — Многогодишно чтеніе на главнопечатни тѣ книги требваше да го наѣче, чи тіа: „атъ, та, то, тѣ“ — нищо друго не са освѣнъ старо-Българско то мѣстоименіе: „то, тѣ, та, тѣ.“ Така и Французски тѣ, Италиански тѣ и на други тѣ народи членове тѣ произидоха отъ латинско то мѣстоименіе: „ille, illa, illud.“ — За това Г. Андреевъ нарече членове тѣ: „прилогъ.“ — Ако Г. Христати, и сѣки, други погледне въ Остроміровото Евангеліе ще са увѣре и за членове тѣ и за ж и ѝ, и неволно ще са согласи съ право то дѣло. Въмѣсто да изфарла изъ грамматика та си членове тѣ и юсове тѣ, по докрѣ вѣше да изфарла причастіе то, кое то нѣма говорный атъ азыкъ; но дѣто са случватъ причастіа нека ги отнесемъ и наречеме прилагателны имена. За старобългарскы тѣ падежы согласни смъ, да са удержатъ и тѣ на едно съ нови тѣ, защото са сохраниха въ притчы тѣ, пѣсны тѣ и др: и защото облегчатъ писаніе то.

Това Христакіево послѣдно афорическо изрѣченіе за членове тѣ, видеса, послѣдѣва и Г. Фотиневъ, кой то такожде до 1846

година пишаше съ членове, а сега са ави противникъ на тѣхъ, както пише въ Любословіе то си (20 стр. Февр. 1846). Но и други новыи соревнователи Г. Пиперовъ показа са въ литературно то поприще. Днижмъ отъ усердіе, той (въ 1845 г. Виенна) издади Българскій атъ преводъ на първа та часть Телемака. Но надевамъ са и тѣ да познаатъ погрѣшка та си, на едно са Г. Христакъ, и да са соединатъ съ общо то стадо, дѣто така, като родолюбцы, могатъ много добро да направатъ за просвѣщеніе то ни.

Но да не помислите, любезни соотечественницы! чи мы са обавявамъ хвалители на Андреева та грамматика, не — право не; мы говоримъ това, що е право, то е, чи той шестѣва въ главный атъ составъ съ старобытный атъ нашъ азыкъ; за това грамматиката мѣ е предпочителна, и — ако той не измышлаваше (щето однакожъ нѣма същественно недобѣство) новы имена, както: „капка, пытка, вѣлежка, прилогъ, мѣстоиме, свръзка, сегашно и пр. и пр.“ — Ако отдѣлаваше членъ атъ отъ име то, и направаше и склоненіе особно безъ членъ. — Ако притѣраше и словескы тѣ падежы. — Ако притѣраше и словескы тѣ падежы. — Ако мѣстоименіе то пишаше „са, себе, се,“ а не „са“ (защото „са“ е сокращено отъ „себа“) — Ако членъ атъ: „атъ“ не пишаше: „жѣ“ — (защо то това не са доказва по Остроміровы тѣ правила) — Ако въ вѣлежкы тѣ помѣщаваше и кавычки тѣ („“), и, Ако на конецъ, като сѣци Българинъ, дѣто извѣгъ чѣждѣ слова, наречеше грамматикъ тж: „Писменица“ и пр. — Грамматика та мѣ щеше да са нарече, додѣ са допжани и поправи отъ сѣкодневно то ученіе въ училища та, по докра отъ колкото до сега видѣхъ свѣтъ атъ.

Да ны простатъ наши тѣ соревнователи авно и нелицемѣрно си излещихме мнѣніе то, кое то е за общо докоро. За това добро приглашавамъ и учители тѣ, що сж по

† Тіа грамматически наименованіа по докрѣ да останатъ оныа дѣто до сега са употребяватъ; защото като свършеученикъ атъ Българскъ тж грамматикъ и влезе въ словескж тж, ще са затрѣнава съ новы тѣ имена.

Българія тѣ, и ги молимъ да бѣлѣжатъ сѣко слово и сѣко изрѣченіе народно, и тѣа замѣтки да ги изложатъ или въ нѣколъ книжка, или да ги обавлаватъ презъ днешникъ ачѣ. Така сосѣ време ще стане пажна грамматика на говорный ачѣ азъкъ, когото трѣбна да очистимъ отъ чужды слова, защото имамъ наши старо или ново-българскы. Никой не може така доврѣ да исправе азъкъ ачѣ, освѣнъ помѣстни тѣ учители. Освѣнъ това, сѣкій учитель, доврѣ е, да испише съ чисты бѣквы на таблицѣ чужды тѣ слова какъ сѣ викатъ Български. Тѣа таблицѣ да сѣ прикачатъ на стѣна тѣ, да може сѣкое момче да ги чиге лесно. Отъ тѣа слова да сѣ даватъ на дѣца тѣ ежедневно по нѣколко да ги списватъ и да ги учатъ наизустъ совершенно. Рѣчникѣ тѣ, що приложиха въ книги тѣ сѣ Г. Кипиловскій, Неофитъ и Андреевъ могатъ да имъ сѣлжатъ за това, и да сѣ умножатъ сосѣ слова, кои то исти тѣ учители ще притѣратъ.

Желаемъ сѣко здравіе за отечествено то просвѣщеніе на сички тѣ родолюбивы и ревностны Българе.

Василій Яприловъ.

Народно изложеніе.

Благоразудный читателю!

Твърдѣ авно е, че всакій хрѣстіанинъ длѣжностъ има да послѣжи по своей возможности на свой родъ и отечество, кой сѣ словомъ, кой сѣ дѣломъ, кой сѣ предстоаніемъ, и на кжсо да сѣ рече всакій е длѣженъ кой какъ веке може да предстоава, што дано бы помогналъ Бгѣ да полѣче отечество и народъ хрѣстіанскій образованіе и склоненіе кам добро повече, нежели кам зло; камъ просвѣщеніе дѣмамъ, нежели кам перваа онаа темнота: кам отвраніе на умоке тѣ хрѣстіански, а не кам затваранѣ. И азъ призванъ ст нѣкои ревнители ученія за да авж основа, което сѣ они видале и сѣлшале отъ мнозина, сирѣчь какво словесностъ тѣ сѣ радѣва и благодарѣ по премного дѣвѣстѣйшаго Госѣдара нашего С. Я. М. който даде изволеніе да сѣ праватъ училища на сѣкаде, защото Негово Величество разѣмѣло, че отъ училища тѣа ще произникне правда на

сѣко нешо: отъ училища тѣа ще возіае умно солнце на подданницѣ тѣ: отъ училища тѣа ще огрѣе мѣсацъ лснѣй на ноша и проч: и това кжто чѣха подданницѣ тѣ, радостно започнаха да сѣ възбѣждаватъ единъ дръгъ за ученіе, и да дѣматъ: елате кратѣа да соградимъ Школа, защото отъ не ученіе то наше затворихме сѣ тѣрговіа тѣ: отъ не ученіе то сѣ не знаеме да сѣ соберемъ сосѣ пѣрвы лица и да сѣ прикажемъ тѣагости тѣ: отъ не ученіе то сѣ не знаеме да сѣ разговоремъ сосѣ писмо сладостно и редовно сосѣ наши содрѣжницѣ (орѣацѣ)шо сѣ на востокѣ и западѣ и сѣверѣ и югѣ: отъ наша тѣа простота кѣтѣа, кратѣа, немамы благоправіе, почестъ кам по стары, кам родителы, кам господары: много малко и страхъ кжкій имамъ. За то нека соградимъ училища за мъжески и женскій полъ спроти повѣленіе то царско, тѣа да дадемъ на сынове тѣ сѣ и дѣщери тѣ сѣ още по дѣе очи. Нека имъ дадемъ ученіе, което ще ги направи милостивы, любовны, сладкодумны сѣгласны, благопривѣтливны и праведны, и ако испаднатъ отъ именіе то сѣ, ученіе то пакъ ще сѣ стои у тѣхъ: защото, то, не сѣе страхѣва ни отъ море, ни отъ колѣстѣ, ни отъ гладъ: ученіе то знае какъ треба да сѣ предстоава за ошѣа полза и училища, ученый знае да разсѣждава по право отъ простый ачѣ. Глѣдаме проче на днешній дѣнь недѣсны тѣ колко предстоаватъ за ошѣа полза. "Богатъ безъ книженъ, древо безъ плодъ": той не крѣжи за родъ ачѣ сѣ: не мысли посмерть тѣа мѣ шо да сторатъ иманѣ то мѣ, на училища ли да сѣ даде или на церква, или на болница, или на сиромасы милостивна, но остава свое именіе да сѣ проклинатъ наслѣдницѣ тѣ неговы да го дѣлжатъ и да пѣлнжатъ безъ дѣно нечестиво сокровище, безъ никоа полза.

Оставамъ проче сички тѣ дръги работы шо ставатъ отъ не ученіе то, и започивамъ да говора шо сѣ сѣлша отъ нѣкои прости чѣловѣцѣ за учены тѣ, сирѣчь какво сѣ смѣшаватъ като глѣдатъ у нѣкои шо годи учени кривдины и пороки, и различны безчинія, високѣмѣ, гравителства, престѣпленіе закона и прочѣа. На който простацѣ азъ расправамъ сѣга и говора какво ученіе то не е причина на предреченны тѣ пороки на ошѣа шо сѣ годи учени, но причина тѣмъ е зловоспитаніе то, и развращенны тѣ содрѣ-

жества: и друго по извѣство е, какво чело-
вѣкъ естествомъ обича да се склонява по
много и по често на онова що е по леснич-
ко и угодно, нежели на онова що е трдано
и неудобно: ето примѣръ, пошти тѣ сж
трдани, а престдпленіе закона по лесно е:
благоураіе то е трдано, а злеураіе то
лесно. Не се намира по книги тѣ да писана
и да похвалава гордостъ та, гравителство
то и самолюбіе то, или други безчинія. Не
похвавава сватое писаніе ненавиденіе то, не-
согласіе то, кощднство тс. а от гдѣ е про-
изникнало безчиніе то на предречени тѣ
погрѣшки? Може от тѣка да е станало,
както писва пророкъ Давидъ: "смѣшишася во
лзицѣхъ и навикоша дѣломъ ихъ." Ска-
че твое почтеніе класгораздмншій читателю!
да са не отдѣлава от закона Божій, и да
не мысли че зло то обшкновение се держи от
ученіе то какъ то мыслатъ прости те чело-
вѣцъ: зло то се держи от зловоспитаніе то роди-
телско, и от лоши содржества и проч: И ученіе
то си е ученіе, който го слѣдѣва не намира зас.
От не ученіе то кражбы велики слѣдѣватъ. Въ
горы и планины що се кршатъ разбойници за
да ловятъ тжрговцы и да обиратъ и да оби-
ватъ пѣтници, тѣ сж недчени чело-
вѣцъ, безкнижни и безкожни. От необразованъ чело-
вѣцъ слѣдѣватъ беззаконія. Необразова-
ни чело-
вѣцъ запира-
тъ за различни кражбы.
От необразованъ тѣ слѣдѣватъ различни
кавги и прѣвнїа: И от учени тѣ слѣдѣватъ
секакви добрини. Необразованшй нема
крозда (гемъ) на уста та си, на каква да е
работа, и той безразсудженіе е вжтре и гово-
ри несмысленно, почесть развала, калнеса и
проклина, држпаса, вика съ гласъ, гони мжзъ,
аростъ, обижда дрдгиго и дрдги такива. О-
каче истинноудчиншй нема една такава нераз-
судна работа, не завистъ, не аростъ, не про-
клинванѣ, не да обижда, не да развала дрдго
мѣчесть тж и прочаа. Необразованшй иде
чѣздо иманѣ и бага въ чѣздн мѣста и от-
рнчасе за онова што е взелъ на заемъ. И
истинншй образованъ денемъ и ношемъ при-
лѣжава да се наплаца на длжници тѣ си
и да се непосрами отъ тжрговцы. да се упро-
сти сосъ чело-
вѣцъ тѣ съ които е ималъ
сваръ. (кавга). Денемъ и ношемъ се ста-
рава да остави на Отечество то си нѣщо
полезно за память вѣчно. Денемъ и ношемъ
похвалава Господаръ атъ и Благодарѣтельватъ
ѣи и проч: и проч:

Мнозина Богати правятъ каца много-
лѣпны безмѣрка, широки врати и проч: и
харчатъ гдѣто не е мѣсто да се харче до
толкосъ, а единъ не помыслюва да предстои
за болница, което е най нѣждано и сватое
дѣло. Защо болница та е за секого нѣждана.
Та е най голѣма милостына предъ Бога. Та
е истинна та милостына. Тамо трека кра-
тїе да се дава. тамо да се предстоава, а не
за дрдги, които не сж толкосъ нѣжданы. Не
ни са нѣжданы голѣмы тѣ безмѣра зданїа
на каца та ни, като че ще живѣеме съ пла-
нини тѣ вѣчно. Не ни са нѣжданы широки
тѣ вратници, но заравіе то е нѣждано и
ученіе то.

Ваша работа е преосвѣщеннѣйшій Архіе-
рей! да предстоавате за такива обшъ ра-
боты, увасъ сж ключове тѣ на градове тѣ.
увасъ сж на села та. Увасъ сж ключове тѣ
на епархїи тѣ. Ваша работа е преосвѣ-
щенницъ хрїстовъ да подканате богати тѣ
на такива дѣла добри. Ваша работа е сва-
щенницъ! да подканате окщена та за кол-
ница и проч: зашто вїи сте пастиры тѣ. Вїи
отварате и просвѣщавате. Вїи сте глава
хрїстова, церква та на васъ е дадена. Вїи
ще са прославите вѣчно и прочаа. От васъ
ще иска спаситель атъ счетъ за това стадо
недчено. Вїи сте поемнале това иго, да на
станавате и учите стадо то. Вїи ще сж о-
сѣдите сосъ лѣпнншій атъ Бвангелскїй ракъ
що закопалъ талантъ свой. Ваша работа
е Господаръ да предстоавате за сека полезна
работа. Вїи сте на степѣнь атъ на работы
тѣ. вїи имате возможность. Вамъ е да-
дено предстоаніе то за обшъ полза. сирѣчь
както за изданіе книгъ, за продаваніе до
иснафи тѣ, до прїатели ваши, до градове и
села: какъ праватъ и дрдги тѣ вѣри на
който една книга не останва да се трака-
лъ извѣдкани тѣ, лавки, като наши тѣ
вжлгарски книги се тракалатъ. Вашъ срамъ
е това, когатїи. Ето че много говорихъ
за тїа работы, сега ще говора мало нѣщо за
училища и колница, какъ трека да вждѣтъ
впїтрони училищни и каса училищна.

На едно порадочно училище, най пжрко
трека да има отредены приходы от гражда-
ны тѣ или отъ Архіереа та. Приходы от
иснафи тѣ що сж въ онзи градъ, от вѣн-
чила. От нѣкои управи, от церкви, от
планины, от воденицы, от фѣрны, от ннны,
от умрели що нема-
тъ достойници на имо-

татъ имъ, прилично е училище то да ги поеме милостива и проч: и како се отреджтъ приходи тѣ здраво и стане каза главна, прилича да станатъ Епітропы троица или четворци на таа каза, обаче да кжджтъ образованіи челоѣци за да знажтъ какъ са дражи и варди докрѣ каза и надзирава училище, зашто простъ челоѣкъ нема вѣсть (хаберъ) какъ са надзирава училище. И учители цю ще вжджтъ со съ едно слово прилича да вжджтъ истинни хрїстіань, благородны, както да вжджтъ и ученици тѣ благородны, и истинни хрїстіань и проч:

Длжны сж прочее Епітропы тѣ да ходжтъ често въ училище то да надзираватъ ученици тѣ какъ слѣдватъ на ученіе то, предспѣватъ ли, или не: да надзираватъ и учители тѣ какъ слѣдватъ. Длжны сж да пытатъ благодарны ли сж учители тѣ, или не, одкрѣвени ли сж от нѣкиго, или не. иматъ ли нжда от нѣцю? Защо тогава може учитель о со съ благодареніе да уче ученици свои, кога глѣда че се почита от граждань тѣ и сж благодарны.

Прилича всакій отецъ да даде записка на учители тѣ, че ще стои сынъ мѣ въ школа та на ученіе най малко четьре години и какво ще ходе секій день, защо така може да са нарече единъ ученикъ цю годе нѣцю. Яко ли не сохрани ученикъ о обѣщаніе то на отца си, има власть учитель о да изваде от школа та такжъ ученикъ, за да не въ да разврати и дрѣги ученици.

Длжны сж Епітропы тѣ да заплашатъ на учители тѣ съ време заплачѣта, на секи чри мѣсеци една часть от годишна та заплачѣта.

Длжны сж и учители тѣ да предстоиватъ добрѣ за ученици тѣ свои. сака не дѣла, и секи господскій празникъ подчително слово да казватъ, и да не кршатъ свой талантъ.

Прилича на учители тѣ да почитатъ и първаго и послѣднаго, да ходатъ честно и благородно, както и ученици тѣ да послѣдватъ благородіе и почестъ камъ стари тѣ и проч: и проч: Прилича на бащи те да даватъ вѣсть на учитель атъ за вѣснованіе то на чада та си и да са не гнѣвжтъ кога ги наказва учитель о, защо така става сохрание на училищни тѣ закони, и може да слѣдѣва училище то правило. Это благороднѣиши читателю, че описахъ мало нѣ-

що и за училище, а твоя милость ако намеришъ нѣцю недокончанно, исправи и приложи.

Единъ от дюбородны тѣ:

Мжно е до познае челоѣкъ самъ себеси.

Попытаха Юлиса мѣдраго: цю е мжно? отговори "Да познае челоѣкъ самъ себеси." Я цю е лесно? "Да говѣтъ въ а дрѣгиго," рече.

Ставатъ сега почти десетъ години отъ каквото са показахъ въ поприще словесности родолюбивы и ревнительны писатели на Болгарскій азъкъ довольны; и со съ свои недѣшны трудове принесоха и издадохъ на свѣтъ нѣколко полезны книги за народа си. Междъ тѣхъ писатели и азъ меншій, но съ немалю ревностю рѣшихъ да са покажемъ въ това свѣное поприще, за да принесемъ и азъ по возможности моеи основа, което самъ, каквото и вси родолюбивы, на народа си длженъ, и колько то возможехъ да пристигнемъ издадохъ мало нещю на свѣтъ отъ мои повседневны труды, каквото са почти на вси родолюбивы читатели вѣстны. Междъ тѣхъ обаче мои издавнѣ секога очеквахъ отъ наши учены братѣ совѣтъ и доказательство за послѣдованіе пристойно и, споредъ говоренѣ и писменно правописание, общенародно; но, освенъ Г. Априлова, и учителя Кал. дѣкова, не полдчихъ отъ никого това желаемое соизазаніе, писменно и изложительно на свѣтъ за разсуденіе, за което ми вѣ и жалъ; зашто азъ употребихъ мое повсемѣсачно списаніе съ надежда за народна полъза, а найпаче за общенародно соизазаніе, което пригледѣва за словесность Болгарска; за това го и нарекохъ: дюбеловіе. дюбороднѣиши Г. Априловъ, побжденъ отъ любородна искренность воспомена ми предъ три почти мѣсеци за нѣкои си въ мое писаніе употребленіа, за които мѣ и возблагодарихъ зашто ме прїательски наставлява, и обѣщахъ да ги употребимъ тогава когато представимъ писменнъ мое мнѣніе, сир. за коя предпочтенна причина послѣдвахъ до днесъ това мое писменно говоренѣ такъна каквото го и секи глѣда.

Съ първо начало като прїахъ перо да писвамъ на Болгарскій азъкъ, дрѣго немахъ предъ очи освенъ говорный азъкъ, който

са по большей части между народа употреблава, и слѣдѣвахъ по него така както Единъ конь на своя глава безъ узда. Но като пристигнахъ обаче многождъ въ таквѣ пжтица, въ които не намѣрвахъ нищо правильно (равно) и никакво свѣтило за наставленіе добро и починно, смыслихъ че каквото сички почти на ученый свѣтъ азъщъ иматъ правила и наставленія, така и Болгарскій азъкъ говорный требва да са подложи подъ правильный прѣмъ, щото да не пристигва въ таквѣ шмъ и глогове отъ които мжчно може да излезне и да са избави отъ таквѣ сплетенія, въ които са на днешній день намѣрѣва. Каквото на конь узда, така е на Единъ народный азъкъ Писменница (грамматика). Писменница не е друго освенъ то: художество (занаятъ), което настава и подчава человекъ да говори правъ азъкъ си и да го писѣва правильно и починно, щото да има сичка си вещественна сила и сички свои доказательства совершенны и основательны. Като е прочее така, то неотвѣжнъ требваше да привѣгнемъ при грамматически правила, които са свѣтило и наставленіе на азъкъ, и не го оставатъ да паднѣва въ глогове и тржнѣ (терніа), и да страда така както Единъ конь безъ узда на своаи глава.

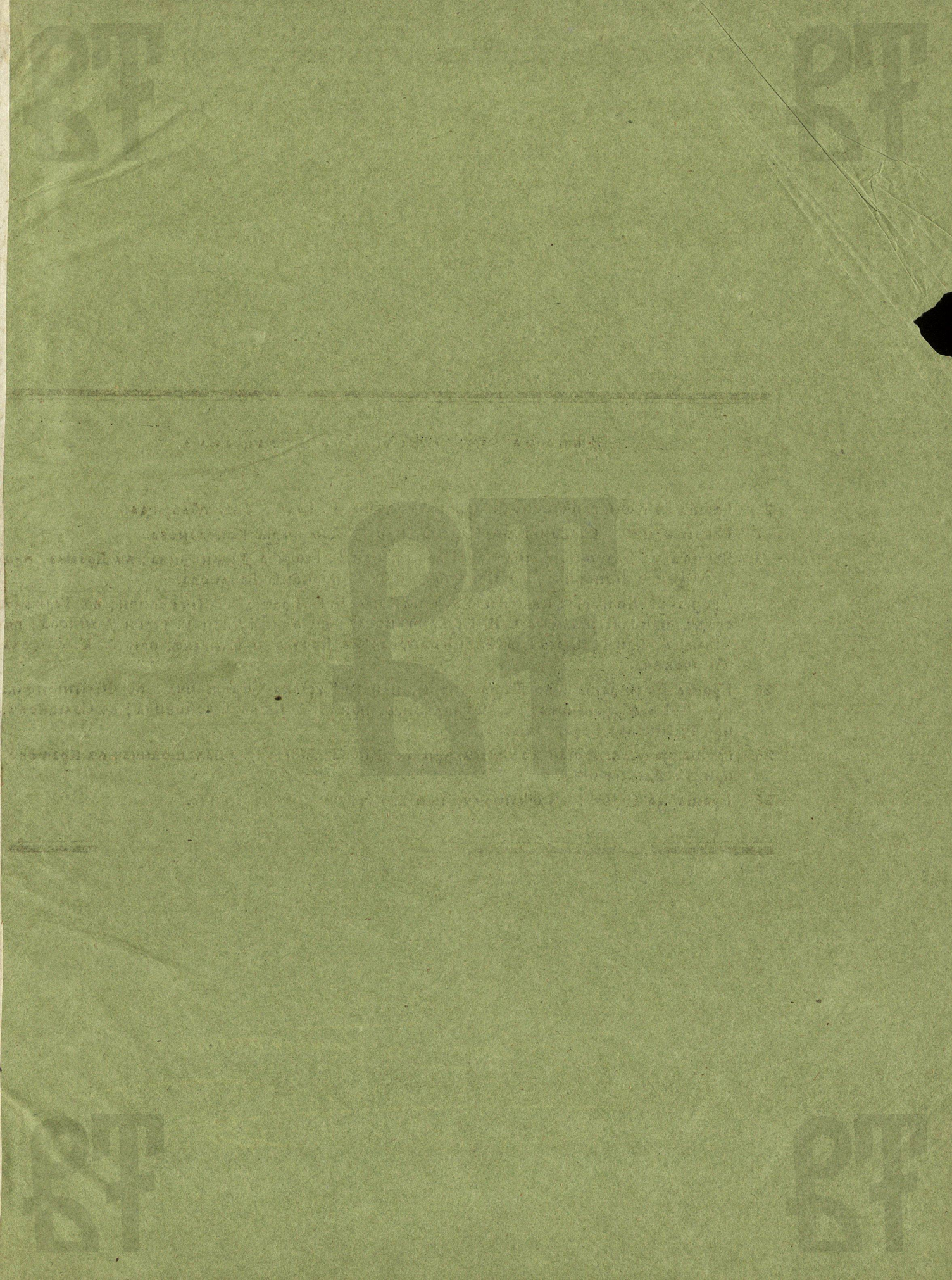
Като совзехъ намѣреніе да послѣдѣвамъ грамматически правила, не можехъ да намѣримъ друго по благословна и по пристойна грамматика отъ онаа, коалто приключава и управлава свашенное Писаніе, което е непоколебимо основаніе и на церковный и на говорный азъкъ Болгарскій, и което мѣ е сичко вещество и сичко подтвержденіе и подкрѣпленіе дори и до днешній день отъ толькова вѣкове. За това прочее предпочтѣхъ отъ сички други грамматіки Грамматіка Г. Авраама Мразовица, който а е на правилъ и положилъ не на таквѣ отъ недченіе народно испорчени реченія и рѣчи и на гниль темель, но на основанія доказательни, крѣпки, божественни и отъ никого неотложими; и коалто не е сочинилъ въ два мѣсца или въ двѣ години, но въ разстояніе двадесать лѣтъ, каквото той истый говори въ предисловіе нейно, дѣйствительнъ а е преподавалъ и сочинѣвалъ. Таа Аврамова грамматика каквото има правила за церковное писаніе така и за простоговореніе нема, и совсемъ е кратка, но азъ а предпочтѣхъ отъ сички други що са за сегашноговорный

азъкъ сочинены, и на такава отъ недченіе испорчено реченіе положены за правила и наставленія, и употребихъ неа, за да не пострадамъ снова, отъ което Греческій народъ е авамъ предъ мало время избависа.

Не е твѣрде предъ много години коалто вѣше станало между Греческій ученый людѣ голѣмо состазаніе и разногласіе за това грамматическое употребленіе. Мнозина са показѣха и говориѣха че требва споредъ Вѣрпейскій крѣй да употреблаваме и да сочиниме грамматика на говорный азъкъ Греческій така каквото праватъ вси почти Вѣрпейане. Между тѣмъ вѣше на той разумъ и многопохвальный люкословъ тѣхнъ Г. Корди; за това прочее прѣжихасе много множество сочинители грамматически споредъ сички особства, особни и помѣстни реченія, и рѣчи отъ тогавашно недченіе испорченъ и зле навъкнаты, да сочинаватъ грамматіки, които са были пристигнали въ такава число колькото влакна може въ глава си человекъ да има, и толькова особни и помѣстни реченія, щото много и много огромни томове требватъ за да са опишатъ: който е былъ Хіотинъ на Хіотскій азъкъ грамматика си е правилъ, който Тиніотинъ на Тинско реченіе, който Смирнинъ, на Смирнейско реченіе и пр. и пр. И това са все страдали, както да не са были имали грамматика никакъ на свой матерный и толькова вѣчнъ азъкъ Валинскій. Това обаче раздорно и разногласно сочиненіе грамматическо споредъ говорный и помѣстнъ азъкъ Греческій сосъ много время и сосъ много трудове негли можеше да са постави на пжть така, каквото Италіанское и Френское сочиненіе грамматическо, ако не беше первообразна и основна грамматика Валинска, коалто приключава и старо-Валинско реченіе и церковно, и за това не стана нжда при това свѣтило да трѣсатъ други, което нема никакво крѣпко основаніе и подтвержденіе.

слѣдѣва.

 Предизвѣствѣвамъ Ви съ время на сички воокще по секаде родолюбиви читатели че, ако произволавате за образованіе и честь народна да послѣдѣва и г-ій томъ Любословіа, требва да предстанете усердно за пристойно споможеніе, щото да можемъ да стоимъ на негови повсемѣсачни иждивенія. Остава прочее на ваше произволеніе или да послѣдѣва или не.

Цѣна за 12-ть мѣсацъ предплащанна.

- 24 Гроша въ Константинополь при настоателя Г. Ралла Хпз. Маврида.
- 7 Рубли или $1 \frac{3}{4}$ Карконка во Одесса, при Г. Димитріа Коколанова.
- 3 Рубіета за Влахо-Богданія: въ Галацъ, при Г. Георгіа Димитріева; въ Браила, при Г. Міхаила Поповича; въ Бѣкѣрециъ, при Г. Прокопіа Балаанова.
- 26 Гроша за Болгарія: въ Руссе (Рѣхчѣкѣ), при Г. Г. Братіа Х. Петковичи; въ Терновъ градъ, при Г. Панагішта Х. Н. Керемитчиоглѣ; въ Ловечъ, при Г. Герги Домкова; въ Шѣменъ, при Г. Анастасіа Х. Стоанова; въ Котелъ и Сливенъ, при Г. Х. Міхаала Минчовича.
- 25 Гроша за Фракія: во Ядріанополь, при Г. Куріака Ставчевича; во Філіппополь, при Г. Гв. Моробенова; въ Пазарджикъ, при Г. Х. Цѣна Стойовича; въ Самоковъ, при Г. Ніколаа Варастоанова.
- 25 Гроша за Македонія: во Велесъ, при Г. Ангела Х. Петкова Палашевича; въ Кратово, при Г. Алексіа Фѣд.
- 28 Гроша за Сербія: въ Бѣлградъ, при Г. Куріала Димитріевича.
-

Ангелъ Панашиевъ

О